
খণ্ড-২ গোট-IIIঃ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' (Essay: Englandor Bivaran" by Anandaram Dhekiyal Phukan)

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

গাঁথনি

২.৩.১ পাতনি

২.৩.১.১ পৰিচয়

২.৩.১.২ উদ্দেশ্যাবলী

২.৩.২ আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ

২.৩.৩ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন

২.৩.৩.১ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পৰিচয়

২.৩.৩.২ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাৰাজিৰ পৰিচয়

২.৩.৪ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ পৰ্যালোচনা

২.৩.৪.১ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ বিষয়বস্তু

২.৩.৪.২ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য

২.৩.৫ শব্দটোকা

২.৩.৬ অনুশীলনী

২.৩.৬.১ বোধজ্ঞান অনুশীলনী

২.৩.৬.২ বৈয়াকৰণিক অনুশীলনী

২.৩.৬.৩ পঠন অনুশীলনী

২.৩.৬.৪ লিখন অনুশীলনী

২.৩.৭ উত্তৰ সংকেত

২.৩.৮ অতিৰিক্ত পঠন উপদেশ

২.৩.১ পাতনি

২.৩.১.১ পৰিচয়

অসমীয়া ভাষাটো এক সমৃদ্ধিশালী ভাষা। জন্মলগ্নৰেপৰা বৰ্তমানলৈকে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যই এক দীঘলীয়া ইতিহাস অতিক্ৰম কৰি আহিব লগা হৈছে। অসমীয়া লিখিত সাহিত্যয়ো প্ৰথমে ছন্দোবদ্ধ ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰি পৰৱৰ্তী সময়ত গদ্য ৰূপত বিকাশ লাভ কৰিছে। আপোনালোকে ইতিমধ্যে জানিব পাৰিছে যে, চৰ্যাপদতেই অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰাচীনতম নিদৰ্শন পোৱা যায়। অসমীয়া সাহিত্যই মৌখিক সাহিত্য, চৰ্যাপদ, শ্ৰীকৃষ্ণ কীৰ্তনৰ ভাষাৰ মাজেৰে অতিক্ৰম কৰি প্ৰাক্শংকৰী যুগত পদ্যৰ মাধ্যমেৰে সাহিত্যিক ৰূপ লাভ কৰে। আনহাতে, ষোড়শ শতিকাৰ আদিভাগত মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ ৰচিত নাটতেই অসমীয়া গদ্যৰ বীজ অঙ্কুৰিত হয়। পৰৱৰ্তী সময়ত ভট্টদেৱৰ হাতত অসমীয়া গদ্যই বিকাশ লাভ কৰে। ভট্টদেৱৰ হাতত জন্ম লাভ কৰা অসমীয়া গদ্যই বিকাশ আৰু ভিন্নমুখী পৰিৱৰ্তনৰ মাজেৰে আহি ঊনবিংশ শতিকাত আধুনিক গদ্যৰ ৰূপ লাভ কৰে। বুৰঞ্জীৰ গদ্য, চৰিত পুথিৰ গদ্য, ব্যৱহাৰিক পুথিৰ গদ্য আদিৰ মাজেৰে বিকশিত হৈ আহি মিছনেৰীসকলৰ আগমনৰ পিছত ১৮৪৬ চনত প্ৰকাশিত 'অৰুণোদই' কাকতৰ জৰিয়তে আত্মপ্ৰকাশ কৰা অসমীয়া গদ্যই এক আধুনিক ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰে। ষোড়শ শতিকাৰ আদি ভাগৰপৰা প্ৰায় ঊনবিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিলৈকে এই সময়ছোৱাক অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰসাৰণৰ যুগ বুলি ধৰা হয়।

'অৰুণোদই' কাকতৰ মাজেৰে সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলা গদ্য ৰচকসকলৰ ভিতৰত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, নিধি লিৱাই ফাৰোৱেল, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা আদি অন্যতম। 'অৰুণোদই'ৰ কোলাত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা খুনুক-থানাক আধুনিক অসমীয়া গদ্যই আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, গুণাভিৰাম বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিৰ হাতত বিশুদ্ধ অসমীয়া গদ্যৰ চানেকি ৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হয়।

এনেধৰণেৰে বিকশিত হোৱা অসমীয়া গদ্য ৰচনাই নানা বিৰতনৰ মাজেৰে আহি কালক্ৰমত আজিৰ এই বিশ্বায়ন প্ৰভাৱিত স্তৰত উপনীত হৈছে। অসমীয়া গদ্যৰ ক্ৰমবিকাশ আৰু পৰিৱৰ্তনৰ অন্তৰালত সামাজিক-সাংস্কৃতিক-বৌদ্ধিক পটভূমি, পটভূমিৰ পৰিৱৰ্তিত ৰূপ, লেখকৰ ব্যক্তিগত প্ৰতিভা আৰু স্বকীয় দৃষ্টিভঙ্গী, বিষয়বস্তুৰ বিভিন্নতা আদিয়ে সক্ৰিয় ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। এই পাঠত এই সময়ছোৱাক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বিশিষ্ট সাহিত্যিক আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ এটা উল্লেখযোগ্য লেখা 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ'ৰ বিষয়ে প্ৰাসংগিক আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে।

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ

২.৩.১.২ উদ্দেশ্যাবলী

- আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ সম্পৰ্কে আভাস দিয়া।
- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বিষয়ে আৰু তেওঁৰ ৰচনাৰাজিৰ বিষয়ে পৰিচিত কৰা।
- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিৰ গুৰুত্ব আৰু এই প্ৰবন্ধটিৰ জৰিয়তে অসমীয়া জাতিৰ বাবে কেনেধৰণৰ নীতিমূলক উপদেশ প্ৰদান কৰিছে এই বিষয়ে বিস্তৃতভাৱে আলোচনা কৰা।

২.৩.২ আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ

উনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ প্ৰায় চাৰিটা দশক অসমীয়া গদ্যই এক দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থা অতিক্ৰম কৰিব লগা হয়। এই সময়ছোৱাত ইংৰাজ শাসকগোষ্ঠীৰ দ্বাৰা ১৮৩৭ চনত অসমৰ কাৰ্যালয়, আদালত আৰু বিদ্যালয়সমূহত বঙলা ভাষা প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ ফলত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যই অতি শোচনীয় অৱস্থাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হয়। কিন্তু সৌভাগ্যৰ কথা যে, অসমত খ্ৰীষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবে ১৮৩৬ চনৰ মাৰ্চ মাহত আমেৰিকান বেপ্টিষ্ট মিছনেৰীসকলে পদাৰ্পণ কৰে। এই লোকসকলৰ ভিতৰত ৰেভাৰেণ্ড নাথান ব্ৰাউন, ও. টি. কাট্ৰাৰ, মাইলছ ব্ৰন্সন, এ. এইচ. ডেনফোর্ড, এ. কে. গাৰ্ণী আদি আছিল মূল ব্যক্তি। মিছনেৰীসকলে অসমলৈ আহিয়েই অসমীয়া ভাষাৰ সমস্যাই অসমীয়া জনসাধাৰণৰ জীৱনযাত্ৰাত যে বেমেজালি ঘটাইছে এই কথা উপলব্ধি কৰিছিল। তদুপৰি মিছনেৰীসকলে অসমত বঙলা ভাষাৰ প্ৰভাৱৰ ফলত অসমীয়া জনসাধাৰণৰ মনত সৃষ্টি হোৱা অস্থিৰতাৰ কথাও চিন্তা কৰি অসমীয়া ভাষা পুনৰ উদ্ধাৰৰ চেষ্টা চলায়। এই উদ্দেশ্যে তেওঁলোকে শিৱসাগৰত মিছন প্ৰেছ স্থাপন কৰি ১৮৪৬ চনত 'অৰুনোদই'ৰ সন্মাদ পত্ৰ প্ৰকাশ কৰে। অসমীয়া ভাষাৰ পুনৰ উদ্ধাৰৰ ক্ষেত্ৰত 'অৰুনোদই' কাকতে বহু পৰিমাণে সহায় কৰিছিল। বিশেষকৈ দেশ-বিদেশৰ জ্ঞান, বিজ্ঞান, খ্ৰীষ্ট ধৰ্ম সম্পৰ্কীয় অনেক বিষয়, বিভিন্ন দেশৰ সংবাদ, নৈতিক শিক্ষা, বুৰঞ্জী বিষয়ক লিখনী, জীৱনী আৰু নানা সাৰস্বৰ কথা ভাঙনি কৰি গদ্যৰ মাধ্যমত 'অৰুনোদই' কাকতত প্ৰকাশ পাইছিল। 'অৰুনোদই'ত বিবিধ বিষয়ক ৰচনা গদ্য আৰু পদ্য উভয় মাধ্যমতে প্ৰকাশ পাইছিল; অৱশ্যে পদ্যতকৈ গদ্যৰ সংখ্যা বেছি আছিল। মিছনেৰী লেখক ৰেভাৰেণ্ড নাথান ব্ৰাউন, ও. টি. কাট্ৰাৰ, মাইলছ ব্ৰন্সন, এ. এইচ. ডেনফোর্ড, এ. কে. গাৰ্ণী আদি আৰু অসমীয়া লেখকসকলৰ ভিতৰত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, নিধি লিৱাই ফাৰোৱেল, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা আদি অসমীয়া গদ্যৰ ভেটি নিৰ্মাতাসকলৰ ভিতৰত অন্যতম। 'অৰুনোদই' কাকতে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশৰ সুঁতিটোত এক উল্লেখযোগ্য বৰঙণি আগবঢ়ালে। 'অৰুনোদই'ৰ গদ্য উজনি অসমৰ প্ৰচলিত তদানীন্তন কথিত ভাষাৰ ভেটিত গঢ় লৈ উঠিছিল। জনসাধাৰণৰ বোধগম্যতাৰ কাৰণেই মিছনেৰীসকলে সৰলীকৃত গদ্যৰ প্ৰসাৰত অধিক গুৰুত্ব দিছিল। 'অৰুনোদই'ৰ গদ্য ভাব প্ৰকাশৰ বাহকহে, সেয়ে ইয়াত চুটি চুটি অথচ গহীন ভাব প্ৰকাশক বাক্যৰ প্ৰয়োগ পোৱা যায়। তদুপৰি 'অৰুনোদই'ৰ বাক্য আড়ম্বৰহীন পোনপটীয়া, সহজ-সৰল আৰু বোধগম্য। 'অৰুনোদই'ৰ গদ্যত মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাৰ জতুৱা ঠাঁচটো নিখুঁতভাৱে আয়ত্ত কৰিব পৰা নাছিল। 'অৰুনোদই'ৰ গদ্যৰ ভাষাৰ লগত জনসাধাৰণৰ কথিত ভাষাৰ মিল আছে যদিও বাক্যগঠন ৰীতিত নিৰ্ভাজ অসমীয়া ঠাঁচটোৰ পৰিৱৰ্তে ইংৰাজী সাহিত্যৰ মাজেৰে প্ৰৱেশ ঘটা এক সহজ-সৰল ভাব প্ৰকাশক ৰীতি পোৱা যায়।

মিছনেৰীসকলৰ গদ্য ৰচনাৰ বৰ্ণবিন্যাস ৰীতি আছিল উচ্চাৰণভিত্তিক। উদাহৰণস্বৰূপে মিছনেৰীসকলে অসমীয়া উচ্চাৰণত হ্রস্বস্বৰ আৰু দীৰ্ঘস্বৰৰ পাৰ্থক্য নথকাৰ বাবে কেৱল হ্রস্বস্বৰ 'ই' ব্যৱহাৰ কৰিছিল। 'শ', 'ষ', 'স' উচ্চাৰণত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত নহয় বাবে কেৱল 'স' হে ব্যৱহাৰ কৰিছিল, 'ন' আৰু 'ণ'ৰ ঠাইত 'ন' ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। 'ক্ষ' আৰু 'খ'ৰ মাজত উচ্চাৰণৰ প্ৰভেদ পোৱা নাছিল বাবে কেৱল 'খ', 'চ' আৰু 'ছ'ৰ ঠাইত 'চ' ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। 'ঙ'ৰ ঠাইত 'ঙ্গ' ব্যৱহাৰ মন কৰিবলগীয়া বৈশিষ্ট্য।

'অৰুনোদই'ৰ জৰিয়তে সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলা গদ্য ৰচকসকল — আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন, নিখিলিৰাই ফাৰোৱেল, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, গুণাভিৰাম বৰুৱা আদিয়ে 'অৰুনোদই'ৰ কোলাত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা আধুনিক অসমীয়া গদ্যক পৰিপক্ক ৰূপত তুলি ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

আধুনিক গদ্যৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰত অসমীয়া গদ্যক এক সুনিৰ্দিষ্ট ৰূপ দিবলৈ যত্ন কৰা ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত অন্যতম প্ৰধান ব্যক্তি হৈছে— আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন। দুটা খণ্ডত ৰচিত অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ আৰু অৰুনোদইত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধসমূহত ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ পৰিচয় পোৱা যায়। এই ৰচনাৰাজিৰ মাজেৰে ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যই পূৰ্ণতা লাভ কৰিছিল বুলি একেধাৰে ক'ব নোৱাৰি যদিও তেওঁক আধুনিক অসমীয়া গদ্য সৃষ্টিৰ পথ প্ৰদৰ্শক বুলি ক'ব পাৰি। 'অৰুনোদই'ৰ গদ্য আৰু ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্য সমান্তৰাল গতিত আগবাঢ়িছিল যদিও দুয়োবিধ গদ্যৰ মাজত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। মিছনেৰীসকলৰ সৃষ্ট গদ্যত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে সাৰ-পানী যোগাই নতুন ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। ঢেকিয়াল ফুকনৰ পাছতেই হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু গুণাভিৰাম বৰুৱাক আধুনিক গদ্য সাহিত্যৰ মার্জিত ৰূপ দিওঁতা বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি।

আত্মমূল্যায়ন

আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত 'অৰুনোদই' কাকতৰ অৱদান সম্পৰ্কে লিখক।

২.৩.৩ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন

২.৩.৩.১ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পৰিচয়

ঊনবিংশ শতিকাৰ প্ৰথমার্দ্ধৰ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ অন্ধকাৰাছন্ন পৰিৱেশত পোহৰ বিলোৱা অসমীয়া লোকসকলৰ ভিতৰত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন অন্যতম। অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, বৌদ্ধিক আৰু সাংস্কৃতিক দিশত অস্থিৰতাৰ সময়ছোৱাতেই আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে নিজৰ প্ৰতিভাৰে আত্মপ্ৰকাশ কৰি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যত এক নৱজাগৰণৰ সূচনা কৰে।

ঊনবিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয়, তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ দশকছোৱা অসম বুৰঞ্জীত এক সংকটময় কাল ৰূপে অভিহিত কৰিব পাৰি। ১৭৫১ শকৰ ৭ আইন (ইংৰাজী ১৮২৯ চনৰ ২৪ ছেপ্তেম্বৰ) মঙ্গলবাৰে হলিৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ঔৰসত আৰু প্ৰসূতী দেৱীৰ গৰ্ভত মঙ্গলবাৰে পুষ্যা কৰ্কট নক্ষত্ৰত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জন্ম হয়। আনন্দৰামে আনুষ্ঠানিক শিক্ষা আৰম্ভ হোৱাৰ আগতেই তিনি বছৰ বয়সতেই দেউতাক হলিৰাম ঢেকিয়াল ফুকনক হেৰুৱায়। দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পাছত দদায়েক যজ্ঞৰাম খাৰঘৰীয়া ফুকনে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ চোৱা-চিতা আৰু পঢ়া-শুনাৰ দায়িত্ব বহন কৰে। হলিৰাম ফুকনৰ পুত্ৰ অৰ্থাৎ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গুপ্ত নাম হেমকৰ্ণ আৰু প্ৰকাশ্যে নাম আছিল আনন্দৰাম।

উমানন্দৰ যশোধৰ অধ্যাপকৰ ওচৰত পাঁচ বছৰ বয়সত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ শিক্ষা আৰম্ভ

হয়। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে ১৮৩৭ খৃষ্টাব্দত ইংৰাজী শিক্ষাৰ পাতনি মেলে। মিছনেৰী জেমছ্ মেথি আৰু জেনকিন্সৰ সহায়ত ইংৰাজী ভাষাত বিশেষ ব্যুৎপত্তি লাভ কৰে আৰু পিছত কলিকতাৰ হিন্দু কলেজত অধ্যয়ন কৰেগৈ। ১৮৪১ খৃষ্টাব্দত জেমছ্ মেথী চাহাবৰ অনুপ্ৰেৰণাত উচ্চশিক্ষাৰ কাৰণে কলিকতালৈ যাত্ৰা কৰিছিল। সেই সময়ছোৱাত কলেজত তিনিটা ভাগ আছিল— জুনিয়ৰ, চিনিয়ৰ আৰু কলেজ। ১৮৪৪ খৃষ্টাব্দত তেওঁ চিনিয়ৰ বিভাগৰ তৃতীয় শ্ৰেণীলৈ প্ৰমোচন পায় যদিও বিশেষ ঘৰুৱা অসুবিধাৰ বাবে সিমানতেই শিক্ষা সমাপ্ত কৰি ঘৰলৈ ঘূৰি আহিব লগা হয়। পাশ্চাত্য জ্ঞান আৰু ৰীতি-নীতি আহৰণ কৰি সেই বছৰতে কলেজ এৰি ঘৰলৈ ঘূৰি আহে। গুৱাহাটীলৈ আহি ফাৰ্ছী-উৰ্দু ভাষাৰো শিক্ষা লয়। কলিকতাত থাকোঁতেই তেওঁ ইংৰাজী, বঙলা, পাৰ্চী, আৰবী, উৰ্দু আদি ভাষাৰ জ্ঞান লাভ কৰিছিল। কলিকতাৰপৰা ঘূৰি অহাৰ পাছত ১৮৪৬ খৃষ্টাব্দত মাক আৰু আন আত্মীয় স্বজনৰ অনুৰোধত পশুপতি ফুকনৰ কন্যা মাহিন্দীক বিয়া কৰায়। তেওঁ বিজনীৰ দেৱান, জিন্দাৰ, বৰপেটাৰ চব এচিষ্টেণ্ট, এচিষ্টেণ্ট কমিচনাৰ, সদৰ আমীন আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ পদত অধিষ্ঠিত হৈ অতি পাৰদৰ্শিতাবে কাম সম্পন্ন কৰিছিল। তেওঁৰ মৃত্যু হয় ১৮৫৯ খৃষ্টাব্দৰ ১৬ জুনত।

অসমত নৱজাগৰণৰ সোঁত প্ৰবাহিত হোৱাত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ভূমিকা উল্লেখনীয়। ভাষা-সাহিত্যৰ এক দুৰ্যোগপূৰ্ণ কালতে জন্ম হোৱা আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমীয়া ভাষাৰ এনে দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থাত নিজকে ত্ৰাণকৰ্তাৰূপে নিয়োগ কৰিছিল। মানৱ আক্ৰমণৰ উপৰিও গৃহযুদ্ধ সদৃশ পৰিস্থিতিত জুৰুলা হোৱা অসমীয়াবাসীয়ে নিজৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিষয়ে পাহৰি গৈছিল। ইংৰাজ শাসনৰ প্ৰবৰ্তনে অসমবাসীক দুৰ্যোগপূৰ্ণ অৱস্থাৰপৰা উদ্ধাৰ কৰিছিল। আধুনিক অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আৰু জাতীয়তাবোধ গঢ়ি তোলাত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বিশেষ অৱদান অনস্বীকাৰ্য। তেওঁ সোতৰ বছৰ বয়সত ১৮৪৭ চনৰ পৰা ‘অৰুনোদই’ আলোচনীত লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰে।

অসমৰ গৱৰ্ণৰ জেনেৰেলৰ এজেণ্ট আৰু কমিচনাৰ কৰ্ণেল হপকিন্সনে (১৮৬১-৭৪) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনক বংগদেশৰ ভাৰতীয় নৱজাগৰণৰ ঋত্বিক ৰাজা ৰামমোহন ৰায়ৰ সৈতে তুলনা কৰিছে— “বঙ্গদেশৰ ৰামমোহন ৰায় যেনে আসামত আনন্দৰাম ফুকনো তেনে আছিল, কিন্তু সেই দুই দেশৰ অৱস্থাৰ প্ৰভেদলৈ, আৰু আনন্দৰাম ফুকনৰ নিজৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে যিমান সুচল আছিল, তালৈ চাই তেওঁক ৰামমোহন ৰায়তকৈ অসাধাৰণ লোক বোলা উচিত।”

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ অৱদান কেৱল সাহিত্যিক ৰূপৰ পিনৰ পৰা বিচাৰ কৰিব নোৱাৰি, গুণগত মাপকাঠিৰে জোখা হৈ সক্ষম। নন্দ তালুকদাৰে কোৱাৰ দৰে— “অসমীয়া মানুহৰ মনৰ দিগন্ত প্ৰসাৰিত কৰিবলৈ আৰু বহিঃবিশ্বৰ সম্যক পৰিচয় দান কৰাটোৱে তেওঁৰ ৰচনাৰ অন্যতম উদ্দেশ্য।”

২.৩.৩.২ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাৰাজিৰ পৰিচয়

আধুনিক অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতিষ্ঠা আৰু অসমীয়া জাতীয়তাবোধ গঢ়ি তোলাত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বৰঙণি অসীম। ইংৰাজ ৰাজত্ব কালত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ যি দুৰ্যোগ আহিছিল, সেই দুৰ্যোগৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ ঢেকিয়াল ফুকনে যথেষ্ট কষ্ট স্বীকাৰ কৰিব লগা হৈছিল। নিজৰ বিদ্যা-বুদ্ধিৰ জৰিয়তে ইংৰাজৰ লগত হাত মিলাই অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক পুনৰ উদ্ধাৰ কৰা ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱনৰ ব্ৰত আছিল। এনে দুৰ্যোগপূৰ্ণ সময়ছোৱাত ঢেকিয়াল ফুকনে অতি কষ্টেৰে সাহিত্য চৰ্চা কৰি অসমীয়া ভাষাটোক মৃত্যুৰ মুখৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিছিল। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাৰাজিক তলত দিয়াৰ ধৰণে ভাগ কৰি আলোচনা কৰিব পাৰি—

১. পাঠ্যপুথি
২. ‘অৰুনোদই’ত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধ
৩. অনুবাদমূলক ৰচনা
৪. প্ৰকাশিত প্ৰতিবেদন আৰু পুস্তিকা
৫. অভিধান প্ৰণয়ন

পাঠ্যপুথি :

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে লেখক জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল *অৰুনোদই* কাকতৰ জৰিয়তে। অসমীয়া গদ্য-সাহিত্যলৈ ঢেকিয়াল ফুকনৰ এক উল্লেখযোগ্য অৱদান হ'ল — *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ* আৰু *অৰুনোদই* কাকত-আলোচনীত প্ৰকাশিত বিভিন্ন প্ৰবন্ধসমূহ। *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ*ত অন্তৰ্ভুক্ত কেইবাখনো ৰচনা বা প্ৰবন্ধ *অৰুনোদই* কাকত-আলোচনীতো প্ৰকাশ পাইছিল। ঢেকিয়াল ফুকনে লিখা আটাইবোৰ গ্ৰন্থৰ ভিতৰত অসমীয়া ভাষাত লিখা *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ*খন প্ৰথম। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জীৱনী লেখক গুণাভিৰাম বৰুৱাই ঢেকিয়াল ফুকনৰ *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ* সম্পৰ্কে এনেদৰে লিখিছে —

“যি দেশৰ যি ভাষা ব্যৱহাৰ নহ'লে দেশৰ মঙ্গল নহয়। প্ৰথমে এই দেশত অসমীয়া ভাষাৰে সকলো কাৰ্য্য-কৰ্ম্ম হৈছিল। পাছে বঙ্গলা ভাষাই যে এই দেশৰ প্ৰকৃত ভাষা কৰ্তৃপক্ষৰ পৰা এইটো সিদ্ধান্ত হোৱাত বঙ্গলা ভাষা সকলো বিষয়ত চলিবলৈ ধৰিলে। আদালত আৰু লোকৰ অৱস্থা দেখি অসমীয়া ভাষা চলাবৰ নিমিত্তে ফুকনৰ যত্ন হ'ল। নানা উপদেশ-গৰ্ভ ইংৰাজী প্ৰস্তাৱৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি ‘অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ’ নামে দুই কাণ্ড পুস্তক ফুকনে অসমীয়াত প্ৰচাৰ কৰিলে।”

১৮৪৯ খৃষ্টাব্দত *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ* মুদ্ৰিত হয়। সেই বছৰৰ অক্টোবৰ সংখ্যা *অৰুনোদই*ত এই গ্ৰন্থৰ পৰিচয় প্ৰকাশ পাইছিল। এই কিতাপখনত ঢেকিয়াল ফুকনে নিজৰ নাম দিয়াৰ সলনি *The Friend of Young Assam* বুলিহে শিৰোনামত উল্লেখ কৰিছিল। ১৮৭৩ খৃষ্টাব্দত গুণাভিৰাম বৰুৱাই পুনৰ গ্ৰন্থখনৰ দ্বিতীয় ভাগৰ পৰা কেইটামান পাঠ নিৰ্বাচন কৰি সম্পাদনা কৰে। *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ* গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম সংস্কৰণ দুপ্ৰাপ্য হোৱাৰ বাবে ১৯৯২ খৃষ্টাব্দত পুনৰ পুথিখন ‘আনন্দৰাম বৰুৱা কলা-সংস্কৃতি সংস্থা’ই পুৰণি গ্ৰন্থ পুনৰ মুদ্ৰণ আঁচনিৰ আধাৰত পুনৰ প্ৰকাশ কৰে। পুথিখন সম্পাদনা কৰে যোগেন্দ্ৰনাৰায়ণ ভূঞাই।

ঢেকিয়াল ফুকনৰ *অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ*ৰ দ্বিতীয় কাণ্ডৰ বিষয়বস্তুত বিভিন্ন বিষয় সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। ইয়াত সন্নিৱিষ্ট বিষয়সমূহৰ ভিতৰত— নীতিশিক্ষামূলক, আখ্যানমূলক, ভগৱানৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব, জ্ঞান, ধৰ্ম, জীৱ-জন্তু, বিজ্ঞানৰ নৱ্য আৱিষ্কাৰ, ইংলেণ্ড আৰু ভাৰতৰ বিভিন্ন নগৰৰ বিৱৰণ আদি। শিক্ষাৰ্থীসকলৰ উপযোগীকৈ গ্ৰন্থখনৰ বিষয়বোৰ উপস্থাপন কৰা হৈছে। গ্ৰন্থখনিত সন্নিৱিষ্ট বিভিন্ন পাঠৰ শিৰোনামবোৰেই বিষয়-বৈচিত্ৰ্যৰ পৰিচয় দিয়ে। উদাহৰণস্বৰূপে— দানশীল তিৰোতাৰ আখ্যান, পণ্ডিত আৰু ৰজাৰ কোঁৱৰৰ কথা, ঈশ্বৰৰ প্ৰতি আমাৰ কৰ্তব্য কৰ্ম্ম, মাতৃভক্তি, সদানন্দ হোৱাৰ সঙ্কেত, ধন সোণ ঐশ্বৰ্য্য একোৱে দোষী মনক সুখী কৰিব নোৱাৰে, সোণতকৈ শ্ৰম ভাল, কেতিয়াও নহঁহা মানুহৰ কথা, ৰোম দেশৰ পাত্ৰসাহ তীতচ, মকৰ মাচৰ বিৱৰণ, লণ্ডন নগৰৰ বিৱৰণ, সভ্য আৰু অসভ্য মানুহৰ কথা, দ্বিপাচক, ঘড়ি, বায়ু ভাৰ মাপক যন্ত্ৰ আৰু তাপ মাপক যন্ত্ৰৰ বিৱৰণ, সূক্ষ্ম দৰ্শন যন্ত্ৰ, দূৰদৰ্শন যন্ত্ৰ, বাষ্পীয় অৰ্থাৎ ভাপৰ কল, বাষ্পীয় গাৰি, বাষ্পীয় নাও, বালুন অৰ্থাৎ আকাশলৈ উঠা যন্ত্ৰ, বায়ুৰ জাহাজ, নাবিকৰ কম্পাচ অৰ্থাৎ দিগ নিৰূপন যন্ত্ৰ ইত্যাদিৰ বিৱৰণ, কলিকতা নগৰৰ কথা, মক্কা আৰু মদিনা নগৰৰ কথা, ভাৰতবৰ্ষৰ সংক্ষেপ বুৰঞ্জি, অসম দেশৰ বুৰঞ্জি, ইংৰাজ কৰ্তৃক অসম দেশৰ ৰাজ্য শাসনৰ বিৱৰণ ইত্যাদি।

‘অৰুনোদই’ত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধ :

‘অৰুনোদই’ কাকতৰ বিভিন্ন সংখ্যাত প্ৰকাশিত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচিত প্ৰবন্ধসমূহ হ'ল— ইংলেণ্ডৰ বিৱৰণ, নানা সম্বাদ, পৰিভ্ৰমৰ ফল, ৰাতিৰ বিৱৰণ, দায়া, অচম দেস সত্ৰ আক্ৰমণ কৰা কথা, হিন্দুস্থানৰ নানা প্ৰদেশ, ইশ্বৰ তেওঁৰ স্ৰিষ্টিতকৈ গৌৰবন্ত, উঁইৰ কথা, গিয়ানৰ পুত্ৰ অৰ্থাৎ মনুষ্য, সোণতকৈ শ্ৰম ভাল, ইশ্বৰৰ চকু সকলো ঠাইতে আছে, চিপিও সেনাপতিৰ চৰিত্ৰৰ কথা, ইশ্বৰৰ আগ্য ইত্যাদি।

অনুবাদমূলক :

অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বহু অভাৱ পূৰণ কৰাৰ উপৰিও আইন-আদালত সম্পৰ্কীয় পুথিবো অভাৱ ঢেকিয়াল ফুকনে দূৰ কৰিছিল। তেওঁ আইন আৰু শাসন সম্পৰ্কীয় দিশত গুৰুত্ব দিয়াৰ উপৰি

অসমীয়া ভাষা চৰকাৰী আৰু শিক্ষানুষ্ঠানৰ মাধ্যমৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ বাবে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাৰ উপৰি ইংৰাজী, বাংলা আৰু সংস্কৃত ভাষাত তেওঁৰ বুৎপত্তি আছিল।

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ অনুবাদমূলক লেখাবোৰ আইন সম্পৰ্কীয়। আইন সম্পৰ্কীয় পুথি বাংলা ভাষাতো ৰচনা কৰিছিল। সেইকেইখন গ্ৰন্থ হ'ল— ফুকন দেৱান কায়দা বন্দি (১৮৪৯-৫০), সদৰ দেৱানী নিষ্পত্তি (১৮৫০), আইন ও ব্যৱস্থা সংগ্ৰহ (১৮৫৫)।

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ

প্ৰকাশিত প্ৰতিবেদন আৰু পুস্তিকা :

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে মফাট মিলছৰ ওচৰত দাখিল কৰা আবেদন পত্ৰ ইংৰাজীত লিখিছিল। অসম সম্বন্ধে যুগুত কৰা পুস্তিকা আৰু মিলছৰ ওচৰত দাখিল কৰা স্মাৰক পত্ৰ, তেওঁ প্ৰতিবেদন আৰু পুস্তিকাকেইখন হ'ল—

১. Observations on the Administration of province of Assam (অসমীয়া ভাষা সম্পৰ্কে মিলছ চাহাবৰ ওচৰত দাখিল কৰা প্ৰতিবেদন— ১৮৫৩)
২. A few Remarks on the Assamese Language and Vernacular Education in Assam (1855).

অভিধান প্ৰণয়ন :

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ অভিধান প্ৰণয়নৰ প্ৰচেষ্টা 'অৰুনোদই'ৰ পাতত দেখিবলৈ পোৱা যায়। 'ইংৰাজি আৰু অসমীয়া অভিধান' নামৰ অভিধানৰ এটা অংশহে প্ৰকাশ পাইছিল।

আত্মমূল্যায়ন

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ পৰিচয় দাঙি ধৰা।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

২.৩.৪ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ পৰ্যালোচনা

২.৩.৪.১ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ বিষয়বস্তু

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে 'অৰুনোদই' কাকততে প্ৰথম প্ৰবন্ধ ৰচনাৰ পাতনি মেলিছিল। ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধটি 'অৰুনোদই' কাকতৰ দ্বিতীয় বছৰৰ (১৮৪৭খৃষ্টাব্দত) চতুৰ্থ (এপ্ৰিল) সংখ্যাত প্ৰকাশ পায়। ঊনবিংশ শতিকাত ৰচিত এই প্ৰবন্ধটিত মুঠ ১৩টা পৰিচ্ছেদ আছে। প্ৰথম পৰিচ্ছেদত 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিৰ ভূমিকা দাঙি ধৰিছে। আৰু পাছৰ সাতোটা পৰিচ্ছেদত ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ পুংখানুপুঞ্জভাৱে দাঙি ধৰিছে। বাকী পাঁচোটা পৰিচ্ছেদত স্বদেশানুৰাগী আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমবাসীসকলক সভ্য, জ্ঞানী, বিদ্যাৱন্ত হ'বলৈ কিছুমান দিশত মনোযোগ দিবলৈ আহ্বান জনোৱা কথা পোৱা যায়।

ইতিহাস অধ্যয়নে এটা জাতিক আত্মজ্ঞানেৰে সচেতন কৰি তোলে; এনে উদ্দেশ্য আগত ৰাখিয়ে বোধকৰোঁ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমৰ জনগণৰ মনত আত্মসচেতনতা জাগ্ৰত কৰিবলৈ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিত ইংলণ্ডৰ সভ্যতা-সংস্কৃতিৰ, এই দেশৰ মানুহৰ আত্মসচেতনতা আদিৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে। প্ৰবন্ধটোৰ প্ৰথম পৰিচ্ছেদতে এই কথাৰ আভাস দাঙি ধৰিছে—

..... প্ৰিথিৱিত আন আন জি সকল বৰ বৰ আচে তাৰ একো কথাৰ ভূ নে পাই, সেই হেতুকে সিবিলাকে আপোনাৰ দেস অতি দুৰ অৱস্থাত আচে বুলি নেজানে; এতেকে সম্প্ৰতি প্ৰিথিৱিৰ

ভিতৰত অতি আচৰিত জে ইংলণ্ড দেশ তাৰে সংখ্যেপ বিৱৰন তলত লেখিলোঁ, তাক পৰ্হি মানিলে অনেক উপকাৰ দৰ্শিব।

(অৰুনোদই পৃঃ ১২৮)

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

প্ৰবন্ধটোৰ প্ৰথমতে ইংলণ্ড দেশখন অসমৰ উত্তৰ-পশ্চিম দিশত অৱস্থিত আৰু এই দেশখনৰ দীঘলে ৪৪৪ মাইল আৰু আৰু প্ৰস্থে ২৮০ মাইল বুলি উল্লেখ কৰিছে। অতীতত ইংলণ্ড দেশখনৰ ভালেমান ঠাই হাবি-বননিয়ে ভৰা, দুৰ্গম আলি-পদূলি আৰু একোখনি সৰু সৰু নগৰহে আছিল। এটা সময়ত এই দেশত পঢ়াশলি, জ্ঞানৰ সভা চিকিৎসালয়, দুখীয়া লোকক উপকাৰ কৰিবলৈ কোনো সুবিধা নাছিল। কিন্তু আজি এই দেশ হাবি গুচি ফুলনিৰ দৰে মনোহৰ হ'ল। বৰ্তমান এই দেশখনৰ নানাবিধ শস্যৰে ভৰি আছে, আলি-পদূলি উন্নত হ'ল, অনেক অট্টালিকা, শিল ইটাৰে সজোৱা পকী ঘৰ, নৈবোৰত বৰ বৰ জাহাজ চলে, দেশৰ ঠায়ে ঠায়ে পঢ়াশলি, চিকিৎসালয়, জ্ঞানৰ সভা আছে, দুখীয়া লোকক উপকাৰ বাবে নানা ঠাই আছে, নৰীয়া লোকক বিনা ধনে শুশ্ৰূষা কৰি দুখীয়া লোকৰ দুখ মোচন কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। টেম্চ নদীৰ ওপৰত ডাঙৰ দলং হ'ল, লিবৰপুল, ব্ৰিষ্টল... আদি ডাঙৰ ডাঙৰ নগৰ আছে। হাতেৰে কাপোৰ বোৱাৰ পৰিৱৰ্তে ভিন ভিন কপাহৰ পৰা ভাপৰ কলেৰে কাপোৰ তৈয়াৰ কৰে। খেতি-বাতি কৰা মাচিবোৰৰ উৰ্বৰা শক্তি কম যদিও খেতিয়কসকলে অধিক পৰিশ্ৰম কৰি খেতি কৰাৰ বাবে অধিক শস্য উৎপাদন কৰে। বাণিজ্যতো অধিক পাৰ্গত। ইংলণ্ড দেশৰ এনেবোৰ উন্নতিৰ কথা এই প্ৰবন্ধটিত উল্লেখ আছে।

টেকিয়াল ফুকনে অসমৰ জনগণক বিদ্যা শিক্ষাত মন দিবলৈ আৰু বিদ্যা শিক্ষাৰ দ্বাৰা যাতে জীৱনত নিজকে একোজন সভ্য আৰু গুণী ব্যক্তিকৰূপে গঢ়ি তুলিব পাৰি তাৰ বিধান প্ৰবন্ধটিৰ জৰিয়তে দিব বিচাৰিছে এনেদৰে —

হে মোৰ অসমীয়া মিত্ৰ সকল, বিদ্যা জেনেকৈ ইহকালত উপকাৰক আন একো তেনে ন হই; কিন্তু জদি সভ্য আৰু সুখি হব খোজা তেন্তে ক্ৰিসি আৰু সিদ্ধ কৰমত ইংৰাজৰ দৰে পাৰ্গত হবলৈ পুৰুষাৰ্থ কৰা। তোমালোক নিচই অগিয়ান আৰু সেই বিদ্যা ভু নো পোআ, আৰু জানিবলৈকো অম ন কৰা।

(অৰুনোদই, পৃ.১২৮)

প্ৰবন্ধটোত টেকিয়াল ফুকনে পাশ্চাত্য শিক্ষা আৰু আধুনিক প্ৰমূল্যক আন্তৰিকতাৰে আদৰণি জনালেও কিন্তু তেওঁ অসমৰ প্ৰাচীন ঐতিহ্যক উপলুঙা কৰা নাই। এই সম্পৰ্কে পাঠটিত এনেদৰে উল্লেখ আছে—

তোমালোকৰ পূৰ্ব পুৰুষসকলে এক প্ৰকাৰ বিদ্যাৰ আলোচনা কৰিছিল আৰু সেই নিমিত্তে সিবিলাকৰ অনেক গিয়ানি আছিল কিন্তু এতিয়া তোমালোকে কি সংস্কৃত কি ইংৰাজি একো বিদ্যা ন পৰ্হি পুৰৰ হোজা স্বভাও এৰি অগিয়ান আৰু টেম্চৰ স্বভাও লবৰ উপক্ৰম কৰিচা।

অসমৰ দুৰৱস্থাৰ কাৰণ হৈছে— অসমৰ নিৱাসীসকল। অসমৰ নিৱাসীসকলে বিদ্যা-শিক্ষা ল'বলৈ অৱহেলা কৰে, দেশৰ লোকসকলে নিজ দেশৰ হিতৰ বাবে চিন্তা নকৰি কেৱল নিজৰ ভালৰ কথাহে সদায় চিন্তা কৰে। আমাৰ দেশত যথেষ্ট সংখ্যক ধনৱন্ত লোক আছে যদিও তেওঁলোকে ধন খৰচ নকৰি মাটিৰ তলত পুতি থয়, আনকি দেশৰ হিতৰ বাবে অলপো ধন ভাঙিব নোখোজে। সেয়ে ফুকনে অসমৰ নিৱাসীসকলক জ্ঞানী হ'বলৈ কৈছে আৰু নিজ নিজ সাধ্যানুসাৰে আনক উপকাৰ কৰিবলৈ উপদেশ দিছে এনেদৰে—

‘হে ধনৱন্ত সকল তোমালোকে নিচই জানিবা জে ইস্বৰে ধন সাঁচি থবলৈ, নাইবা আপোন সুখলৈ দিয়া নাই, কিন্তু তাৰে পৰৰ উপকাৰ কৰিবলৈহে দিছে; এই ভৰ্তসনা বাক্য সুনি অনেক সদ লোকৰ চিতে উত্ৰসাহ পাই, দেশৰ দুৰ্ভাগ্য গুচাবলৈ উঠিব পাৰে, কিন্তু অকলে কি কৰিম বুলি, নৈবাস ন হৈ স্ব স্ব সাধ্যানুসাৰে হিত কৰিব, এতেকে আনেও সিবিলাকক দেখি সেই ৰূপে হিত কৰিব।

জ্ঞানী হয় আৰু জ্ঞানী হ'লে আদৰ সন্মানৰ অধিকাৰী হ'ব পাৰে বুলিও প্ৰবন্ধটিত উল্লেখ কৰিছে—
এই জগতত বিদ্যাৰ সমান মিত্ৰ নাই, কিয়নো তাক জানিলে আমি গিয়ান পাওঁ, আৰু গিয়ানি
হলে ইহকালত আদৰ সন্মান পাম এনে যে অমূল্য বতন বিদ্যা তাৰ তোমালোকে একো মূল
নে পাই নিচইকৈ অবহেলা কৰিচা।

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমখন আধুনিকীকৰণ কৰাৰ সপোন দেখিছিল আৰু এখন আধুনিক
অসম গঢ়ি তুলিবলৈ ইংলণ্ড দেশলৈ গৈ তাৰ দৰে তাৰ আৰ্হি ল'বলৈ উপদেশ দিছে এনেদৰে —

‘ইংলণ্ড দেশলৈ গৈ চোআ, গোটেই খন দেসেই ফুল বাৰি খনৰ নিচিনা মনোহৰ, এখামোচ
হাৰিও নো পোআ, নানা বিধৰ সস্য হোআ পথাৰে ঢাকি আচে; পৰ্বত জি আচে তাতো
মানুহৰ বসতি, আৰু জত হাবি সিও আপুনি হোআ ন হই, কিন্তু বৰ লোকসকলৰ শ্ৰিগয়াৰ
নিমিত্তে ভালেমান পুৰুষাৰ্থ কৰি মানুহে ৰুইচে।’

এনেদৰে ঢেকিয়াল ফুকনে ইংলণ্ড দেশখনৰ কিয় আৰু কেনেদৰে উন্নতি কৰিছে, তেনে দিশসমূহ
চালি-জাৰি চাই অসমৰ লোকসকলকো তেনেবোৰ কামত প্ৰবৃত্ত হ'বলৈ উদগনি জনাইছিল। আনন্দৰাম
ঢেকিয়াল ফুকনে অসমৰ শিক্ষাৰ উন্নতিৰ বাবে যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছিল। অসমৰ গাঁৱে গাঁৱে
হেজাৰ হেজাৰ পঢ়াশালি গঢ়ি উঠাৰ কল্পনা কৰিছিল, চিকিৎসালয় পতা আৰু অসমৰ তথা অসমীয়া
লোকসকলক শিক্ষা আৰু সাংস্কৃতিক দিশত আগুৱাই যাবলৈ আহ্বান কৰিছিল। অসম হাবি গুচি ফুল
বাৰি হ'ব, নদীত জাহাজ চলিব, এনেধৰণেৰে বহু আশাব্যঞ্জক তথা এখন সপোনৰ অসমৰ কথা আনন্দৰাম
ঢেকিয়াল ফুকনৰ ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ত পোৱা যায়। তেওঁ উল্লেখ কৰিছে —

‘যি সময়ত অসম হাবি গুচি, ফুলবাৰি হব, নৈত ডোঙ্গা গুচি জাহাজ হব, ঘৰ বাঁহৰ গুচি সিল
ইটাৰ হব, গাঁৱে গাঁৱে হেজাৰ হেজাৰ পৰ্হা সালি, গিয়ানৰ সভা, চিকিতসালাই, দুখীয়া দৰিদ্ৰ
পৰিত্ৰাণৰ আলই হব, আৰু যি কালত লোকসকলে পৰস্পৰ হিংসা ন কৰি, আটায়ে আটাইক
ভাত্ৰিবত চেনেহ কৰিব, কেৱে দুটকা কানিৰ সলনি মিচা সাথি নিদি, লাখ টকাকো কাতি কৰি
থব, কোটি টকা ভেঁটি পাইও কাৰো অন্যাই ন কৰিব, বেস্যা, কানি আৰু সুৰা এই কথা দেস
লোকে ভূ নো পোআ হব, সেই সমই, হে পৰম পিতা, জাগদিস্বৰ, সিয়ে ঘটোআ।’

(অৰুনোদই পৃঃ১৩১)

ঢেকিয়াল ফুকনৰ ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ নামৰ প্ৰবন্ধৰ সন্দৰ্ভত বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই মন্তব্য কৰিছে
যে— নতুন আমোলা শ্ৰেণীৰ পুৰোধা ঢেকিয়াল ফুকনে এই প্ৰবন্ধৰ মাজেদি ‘অসমৰ এক উদাৰনৈতিক
পূঁজিবাদৰ বিকাশ কৰাৰ বাবে অসমীয়া মানুহলৈ এক উদাত্ত আহ্বান জনাইছিল।’

ঢেকিয়াল ফুকনে ইচ্ছা কৰিছিল অসমীয়া ল'ৰা জ্ঞানী হওক, কৃষি আৰু উদ্যোগত যন্ত্ৰৰ প্ৰয়োগ
কৰি উন্নতি সাধিব লাগে। বাণিজ্য কৰ্ম বঢ়াবলৈও ধনৱন্তসকলৰ সঞ্চিত ধন খটুৱাবলৈ কৈছে। পুৰুষাৰ্থক
তেওঁ ঈশ্বৰ বিশ্বাসৰ পৰা নিলগাই চোৱা নাছিল। সেয়ে ঢেকিয়াল ফুকনে ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ প্ৰবন্ধত
ঈশ্বৰলৈ মিনতি জনাইছিল এইবুলি —

‘হে ত্ৰিঃপামই জগদিস্বৰ, এই অসম দেসৰ লোকসকলক স্বদেস সভ্য গিয়ানি আৰু ধাৰ্মিক
কৰিবলৈ মতি দিয়া, সিবিলাকৰ অভাব আৰু দুৰঅৱস্থা জানিবলৈ সিবিলাকক গিয়ান দিয়া,
আৰু তোমাৰ বিচিত্ৰ সজ্জিৰে সিবিলাকক সভ্য কৰা আৰু তোমাক জানিবৰ আৰু আগ্যা
পালিবৰ জোগ্য কৰা।

(অৰুনোদই পৃঃ১৩১...)

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাৰাজিয়ে এহাতেদি যেনেদৰে জাতীয় স্বাৰ্থ পূৰণ কৰিছে
আনহাতেদি তেওঁৰ ৰচনাসমূহে স্বদেশপ্ৰীতি, অসমীয়া ভাষা-প্ৰীতি আৰু অধ্যয়নলব্ধ জ্ঞানৰ প্ৰকাশ
ঘটাইছে। ঢেকিয়াল ফুকনে অসমত জন্ম লাভ কৰিও অসমীয়া ভাষাৰ মাধ্যমৰ বিপৰীতে বাংলা ভাষাৰ
মাধ্যমেৰে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হোৱাৰ বাবেও তেওঁ মৰ্মাহত হৈছিল আৰু মনত এটা ক্ষোভ আছিল।
সেয়ে ফুকনে অসমত অসমীয়া ভাষাক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা কৰিছিল আৰু অসমীয়া
ভাষাৰ হকে লগা যুঁজখনত মিছনেৰীসকলৰ লগতে ফুকনেও জঁপিয়াই পৰিছিল। এফালেদি চৰকাৰী
বিষয়া হৈও চাকৰিৰ দায়িত্ব সুচাৰুৰূপে পালন কৰাৰ লগতে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য চৰ্চাকো জীৱনৰ
ব্ৰতৰূপে গ্ৰহণ কৰিছিল। ফুকনে ঊনত্ৰিশ বছৰীয়া জীৱন কালত অসম আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ
বাবে যিখিনি দি গ'ল, দীৰ্ঘ জীৱন পায়ো বহুতে সেইখিনি কৰিব পৰা নাছিল। এনে কম সময়ছোৱাত

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ

অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ পৰা ফুকনৰ জাতীয় প্ৰীতি আৰু ভাষা-প্ৰীতি কিমান প্ৰগাঢ় আছিল, তাক সহজে অনুমান কৰিব পাৰি। এনে অৱদানৰ এক স্বাক্ষৰ বহন কৰি আহিছে তেওঁৰ অতি মূল্যবান 'ইংলণ্ডৰ বিবৰণ' প্ৰবন্ধটিয়ে। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰাণ-প্ৰতিষ্ঠাকৰূপে ঢেকিয়াল ফুকনৰ গুৰুত্ব অসমীয়া লোকে মৰ্মে মৰ্মে উপলব্ধি কৰিব। সেয়ে ঢেকিয়াল ফুকনক আধুনিক অসম আৰু অসমীয়া ভাষাৰ এগৰাকী যুগনায়ক বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি।

আত্মমূল্যায়ন

'ইংলণ্ডৰ বিবৰণ' শীৰ্ষক পাঠটিত উল্লেখ থকা কেইটিমান নীতি শিক্ষা সম্পৰ্কে লিখা।

২.৩.৪.২ আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিবৰণ' প্ৰবন্ধৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ সংকটৰ কালছোৱাত পাঠ্যপুথি, বিভিন্ন প্ৰবন্ধ, প্ৰতিবেদন আদি লিখি অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যক সেই সংকটাপন্ন অৱস্থাৰপৰা উদ্ধাৰৰ চেষ্টা কৰিছিল। তদুপৰি এই ৰচনাসমূহে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশতে ইন্ধন যোগাইছে। তেওঁৰ গদ্যসমূহৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল।

- অনাড়ম্বৰ আৰু যথাযথ বিষয়ৰ উপস্থাপন আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ অতি উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ ৰচনাৰাজিত সহজ-সৰল পোনপটীয়াকৈ উপস্থাপন কৰা বক্তব্যই পাঠকৰ মনত সাঁচ বহুৱাইছে। জটিলতাবিহীন অনাড়ম্বৰ গদ্যবোৰ সকলো পাঠকৰে বোধগম্য। উদাহৰণস্বৰূপে—
“এই দেশ জি দৰৰ ইংলণ্ড দেশ সেই দৰৰ ন হই আৰু আটাই কথাতে লৰ। এই দেশৰ ভালেমান ঠায়েই হাবি আৰু পৰ্বতিয়া; অনেত আঁতৰে আংতৰে একোখনি সৰু সৰু নগৰ; আলি-বিলাক প্ৰায়েই বেয়া আৰু অগম্য; লোকবিলাকো থকা ঘৰবোৰ প্ৰায়েই পজা একুটিৰ দৰে খেৰে বাঁহেৰে সজা;.....।

(অৰুনোদই, পৃ. ১২৮)

“অসমীয়া সকল, ইংৰাজতকৈ অসভ্য হোআৰ ত্ৰিতীয় হেতু কঁও সুন। তোমালোকৰ ভিতৰত বানিজ্যৰ অনুসিলন নিচইকৈ নাই, সকলে ধন মাটিত পুতি থৈ ভাল পাই, কিন্তু জিহৰ পৰা সেই ধনেৰেই ধন হই, তাক নিচিন্তে। ইংৰাজৰ সভ্যতাৰ ঘাই এক হেতু বানিজ্য, এতেকে জদি ধনৰন্ত হব খোজা, তেন্তে সম্প্ৰতি বানিজ্যত প্ৰবৰ্ত হোআ।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

- সৰল, পোনপটীয়া গদ্যৰ উপৰিও ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত অলংকাৰযুক্ত ৰসাস্ৰয়ী গদ্যও দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে—
“জি সময়ত অসম হাবি গুচি ফুলবাৰি হব, নৈত ডোঙ্গ গুচি জাহাজ হ'ব, ঘৰ বাঁহৰ গুচি সিল ইটাৰ হব, গাঁৱে গাৱে হেজাৰ হেজাৰ পৰ্হা সালি, গিয়ানৰ সভা, সিকিতসালই, দুখিয়া দৰিদ্ৰ পৰিত্ৰানৰ আলাই হ'ব আৰু যি কালত লোকসকলে পৰস্পৰ হিংসা নকৰি, আটাইয়ে আটাইক ভাত্ৰিবত চেনেহ কৰিব, কেৰে দুটকা কানিৰ সলনি মিচা সাখি নিদি, লাখ টকাকো কাতি কৰি থব, কোটি টকা আৰু সুৰা এই কথা দেশত লোকে ভূ নোপোআ হব, সেই সমই হে পৰমপিতা জগদিস্বৰ সিন্ধে ঘটোআ।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ সময়ছোৱাত যদিও অসমীয়া ভাষা এটা সংকটাপন্ন অৱস্থাত আছিল, তথাপিও বলিষ্ঠ ঘৰুৱা প্ৰকাশভংগী ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে—
“তোমালোকৰ পূৰ্বপুৰুষ সকলে এক প্ৰকাৰ বিদ্যাৰ আলোচনা কৰিছিল আৰু সেই নিমিত্তে সিবিলাকৰ অনেক গিয়ানি আছিল, কিন্তু এতিয়া তোমালোকে কি সংস্কৃত কি ইংৰাজি

একো বিদ্যা ন পৰি পূৰ্বৰ হোজা স্বভাও এৰি অগিয়ান আৰু টেঙ্গৰ স্বভাও লবৰ উপক্ৰম কৰিচা।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ বেছিভাগতেই উপদেশমূলক বাক্য পোৱা যায়। যিহেতু ছাত্ৰসকলৰ উদ্দেশ্যেই ‘অসমীয়া লৰাৰ মিত্ৰ’ ৰচনা কৰিছিল সেয়ে অধিকাংশ গদ্যই উপদেশমূলক। উদাহৰণস্বৰূপে—

“দুতিয়তে হে মোৰ অসমীয়া মিত্ৰ সকল, বিদ্যা জেনেকৈ ইহকালত উপকাৰক আন একো তেনে ন হই; কিন্তু জদি সভ্য আৰু সুখি হব খোজা তেন্তে ক্ৰিসি আৰু সিল্ল কৰমত ইংৰাজৰ দৰে পাৰ্গত হবলৈ পুৰুষাৰ্থ কৰা।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

“হে ধনৱন্ত সকল তোমালোকে নিচই জানিবা জে ইস্বৰে ধন সাঁচি থবলৈ, নাইবা আপোন সুখলৈ দিয়া নাই, কিন্তু তাৰে পৰৰ উপকাৰ কৰিবলৈহে দিচে; এই ভৰ্তসনা বাক্য সুনি অনেক সদ লোকৰ চিতে উত্‌সাহ পাই, দেসৰ দুৰ্ভাগ্য গুচাবলৈ উঠিব পাৰে, কিন্তু অকলে কি কৰিম বুলি, নৈৰাস ন হৈ স্ব স্ব সাধ্যানুসাৰে হিত কৰিব, এতেকে আনেও সিবিলাকক দেখি সেই ৰূপে হিত কৰিব।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩১)

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত মাজে মাজে ব্যাখ্যাগ্ৰন্থক গদ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। যুক্তিৰ স্পষ্টতা আৰু আন্তৰিক ভাবাপন্ন অনুচ্ছেদবোৰে চিন্তাশীল গদ্যৰ নিদৰ্শনো দাঙি ধৰে। যিহেতু ছাত্ৰসকলৰ উদ্দেশ্যেই ‘অসমীয়া লৰাৰ মিত্ৰ’ ৰচনা কৰিছিল সেয়ে অধিকাংশ গদ্যই উপদেশমূলক। উদাহৰণস্বৰূপে—

“হে প্ৰিয় মিত্ৰ সকল, জদি সভ্য আৰু গিয়ানি আৰু সুখি হবৰ বাঞ্ছা কৰা তেন্তে টোপনিৰ পৰা উঠা। লৰা সকল, তোমালোকে আটায়ে একে বাক্য হৈ কাৰো হাক নু সুনি বিদ্যাত আটায়ে চিত আৰু সক্তি দিয়া ! জি হেতুকে ধনে সোনে গিয়ান দিব নোআৰে।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

- গভীৰ চিন্তা আৰু যুক্তি অন্তৰ্নিহিত হৈ থকা বহু বাক্য ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাত ব্যৱহাৰ হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে—

“ধনৱন্ত লোক সকল, তোমালোকেও আজিৰে পৰা উঠা, পূৰ্বৰ প্ৰতিগ্যা এৰা, তোমালোকৰ ধন মাটিৰ তলত মামৰে নষ্ট কৰিব নি দিবা, কিন্তু দেসত বিদ্যা ব্ৰিথিলৈ ধন ভাঙ্গা এই উপাই লোআ দেস অৱসে, সভ্য আৰু গিয়ানি হব।”

(অৰুনোদই, পৃ. ১৩০)

- ‘অৰুনোদই’ যুগৰ অসমীয়া ভাষাৰ বৰ্ণবিন্যাস ৰীতি আছিল উচ্চাৰণকেন্দ্ৰিক। আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাত বহু পৰিমাণে ‘অৰুনোদই’ৰ বৰ্ণবিন্যাস ৰীতি গ্ৰহণ কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায় যদিও ফুকনে সংস্কৃত ব্যাকৰণ অনুকৰণ কৰাৰ বাবে মিছনেৰীসকলৰ ব্যৱহৃত বৰ্ণবিন্যাসৰ লগত কিছু পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে—

১. ‘ঈ’ ৰ ঠাইত ‘ই’ ৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। যেনে : অসমিয়া, দুখিয়াৰ, দিঘল, পানি, দুখিয়া, হাতি, জিয়েক ইত্যাদি।
২. ‘ছ’ ৰ ঠাইত ‘চ’ ৰ ব্যৱহাৰ। যেনে : কৰিচা, পিচে, ছাত্ৰ, আচে, হৈচে ইত্যাদি।
৩. ‘শ’ আৰু ‘ষ’ ৰ পৰিৱৰ্তে ‘স’ ৰ ব্যৱহাৰো পোৱা যায়। যেনে : বিসয়া, সক্তি, সূনা, প্ৰদেস, পসুক, স্বদেসত, দেস, সিল, অনুসিলন আদি।
৪. ‘য’ ৰ ঠাইত ‘জ’ ৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। যেনে : জাই, জায়, জি, জিহৰ আদি।
৫. ‘ণ’ পৰিৱৰ্তে ‘ন’ ৰ ব্যৱহাৰ পোৱা যায়। যেনে : দিন, নগৰ, সূনা, নুশুনি প্ৰান, গুন, বিবৰন আদি।
৬. ‘ৎ’ ৰ ঠাইত ‘ঙ্গ’ ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে। যেনে : চুঙ্গা, ডাঙ্গৰ, সঙ্গ, ডোঙ্গা আদি।
৭. ‘ৎ’ ৰ ঠাইত ‘ত’ ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে। যেনে : মহত, বিদ্যোত, চিকিতসালই আদি।

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

৮. সংযুক্ত ব্যঞ্জনৰ ব্যৱহাৰ কম। যেনে : নিচইকৈ, পচিমে, পৰ্বতিয়া, নকচাৰ, উত্পন, দুতিয়তে আদি।

৯. 'য়' আৰু 'ই' ৰ দুয়োটাৰে ব্যৱহাৰ পোৱা যায় যদিও মাজে মাজে 'য়' ৰ পৰিৱৰ্তে 'ই' ৰ ব্যৱহাৰ হৈছিল। যেনে— অসমিয়া, নিচইকৈ, জাই, অন্যাই আদি।

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত শব্দসম্ভাৰৰ প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া। ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত সংস্কৃতমূলীয় (তৎসম, অৰ্ধতৎসম, তদ্ভৱ) শব্দৰ প্ৰয়োগ অতি বেছি। প্ৰয়োজনত তেওঁ ইংৰাজী, আৰবী-পাৰ্চী আদি শব্দ যথেষ্ট পৰিমাণে ব্যৱহাৰ কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে—

তৎসম শব্দ : ইশ্বৰ, পৃথিৱী, পিতৃ-মাতৃ, আজ্ঞা, স্বৰ্গ, মনুষ্য, পুষ্প, সুস্থান, চিত্ৰ, কৰ্ম, ধৰ্ম, ধাৰ্মিক, প্ৰিয়, অনন্ত, অনাদি, সৰ্ব্বজ্ঞ আদি।

অৰ্ধতৎসম শব্দ : আতমা, যতন, চেনেহ, ভগিনী, ৰতন, মৰম, মৰণ আদি।

তদ্ভৱ শব্দ : হাত, চকু, লৰা, চৰাই, দিন, ৰাতি, আঠ, চুমা, ঘৰ আদি।

ইংৰাজী শব্দ : ইঙ্কুল, পাৰ্লামেণ্ট, কাপ্তান, পোলিচ, দুকীণ, ৰেইলৰোড, কম্পাচ, কম্পানি, সুপ্ৰিম কোৰ্ট, গবৰ্নৰ ইত্যাদি।

আৰবী ফাৰ্চী শব্দ : উকীল, খাজানা, মক্কা, মহম্মদ, জিন্দাদাৰ, খাদিজা, নমাজ (নামাজ), মসীদ (মছজিদ), চিপাহী, জমা, কবৰ ইত্যাদি।

আহোম ভাষাৰ শব্দ : স্বৰ্গদেও, নামচং (নামচাং), গৰগাঁও (গড়গাঁও), ৰঙ্গপুৰ (ৰংপুৰ) ইত্যাদি।

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যত 'হে' সম্বোধনাত্মক অব্যয়ৰ প্ৰয়োগ অতি বেছি। ছাত্ৰসকল আৰু অসম দেশৰ লোকসকলক উদ্দেশ্যি ৰচনা কৰা প্ৰবন্ধবোৰৰ বেছিভাগতেই এনে প্ৰয়োগ দেখা যায়। যেনে— 'হে প্ৰিয় লৰাবিলাক', 'হে অসম দেশ নিবাসি লোক সকল', 'হে মোৰ অসমিয়া মিত্ৰ সকল', 'হে মোৰ স্বদেশিয় বান্ধব সকল' — ইত্যাদি।

- আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ বাহিৰে আন কিছুমান কাহিনীধৰ্মী লেখাৰ শেষত তেওঁ তাৎপৰ্য্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰিছিল। ছাত্ৰসকলৰ সহজ বোধগম্য কৰি তোলাৰ উদ্দেশ্যেই তাৎপৰ্য্য অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। উদাহৰণস্বৰূপে—

পাঠ— 'এক লৰা আৰু কুলি চৰাইৰ কথা'

লেখাটোৰ তাৎপৰ্য্য— "কটুভাষীক কেৱে আদৰ নকৰে, মিষ্টভাষীক সকলোৱে ভাল পায়।"

(এক লৰা আৰু কুলি চৰাইৰ কথা, অ.ল.মি.,পৃ. ১৬)

- 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধৰ উপৰি কিছুমান প্ৰবন্ধৰ শিৰোনামত ইংৰাজী আৰু অসমীয়া দুয়োটা ভাষাৰ সমান্তৰাল প্ৰয়োগ দেখা যায়। প্ৰথমে অসমীয়াত আৰু তাৰ পিছতহে ইংৰাজীত শিৰোনামবোৰ লিখা হৈছে। 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিত লেখকৰ নাম শ্ৰীজুত বাবু আনন্দৰাম ফুকন কত্ৰিক বুলি উল্লেখ আছে। প্ৰবন্ধবোৰৰ শিৰোনামবোৰ এনে ধৰণৰ—

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

An Account of England

পণ্ডিত আৰু বলী মানুহৰ কথা

The Wise and the Strong Man

ভাল হোৱা লৰাৰ কথা

The Reformed Boy

বাক্যৰীতি :

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ কোনো মেৰপাক নাই, ই যথার্থ সহজ-সৰল, বাহুল্যবৰ্জিত আৰু বাক্যবিন্যাস সুসংহত। সৰল পোনপটীয়া বাক্যৰ ব্যৱহাৰ ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাত অতি বেছি যদিও দীঘলীয়া যৌগিক বাক্যৰ প্ৰয়োগো দেখা যায়। দীঘলীয়া বাক্যৰ প্ৰয়োগে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ এক বিশেষ শৈলী সৃষ্টি কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিৰ পৰা এটা বাক্য তুলি দিয়া হৈছে।

‘এই দেসৰ ভালেমান ঠায়েই হাবি আৰু পৰ্বতিয়া; অনেক আঁতৰে আঁতৰে একোখনি সৰু সৰু নগৰ; আলি-বিলাক প্ৰায়েই বেয়া আৰু অগম্য; লোক থকা ঘৰবোৰ প্ৰায়েই পজা একুটিৰ দৰে খেৰে বাঁহেৰে সজা; নৈত জি নাওবোৰ থাকে সিও ডোঙ্গা একুটিৰ দৰে সৰু, আৰু দহ দিনৰ বাট বিচাৰি ফুৰিলেও এখনি পৰ্হাসালি, গিয়ানৰ সভা, চিকিতসালই, দুখিয়া দৰিদ্ৰ আৰু দেসৰ উপকাৰৰলৈ কোনো উপাই পোআ নে জাই।

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ হাতত নতুন ভাব আৰু কথনবীতিৰ সমন্বয়ত নতুন সাহিত্যৰ সৃষ্টি হৈছিল। মিছনেৰীৰ গদ্যৰ দৰে ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ ভাষাতো ইংৰাজী ভাষাৰ প্ৰভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। তেওঁৰ শব্দগঠন আৰু বাক্যবিন্যাসত ইংৰাজী বাক্যবিন্যাসৰ সৈতে সাদৃশ্য পোৱা যায়। উদাহৰণ—

‘এই দেস জি দৰৰ ইংলণ্ড দেস সেই দৰৰ ন হই আৰু আটাই কথাত লৰ নহয়।’

‘দেসত বৰ বিসয়া আৰু বিস্যপ নামে জি ধৰম অধিপতি সকল আচে সিবিলাকৰ এক সভা, আৰু প্ৰজা সকলৰ প্ৰতি নিধিবিলাকৰ এক সভা, এই দুই সভাই পাৰ্লামেণ্ট।’

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে মিছনেৰীসকলৰ সৃষ্ট গদ্যক সাৰ-পানী যোগাই নতুন ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। ডিম্বেশ্বৰ নেওগে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্য সম্পৰ্কে দাঙি ধৰা মন্তব্য এই ক্ষেত্ৰত প্ৰণিধানযোগ্য—

“আনন্দৰাম অকল বৰ্তমান অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰথম প্ৰবৰ্তকেই নহয়, বৰ্তমান অসমীয়া ভাষাৰ আদি অৱস্থাৰ অনেক অপায়-অমঙ্গলৰ বিৰুদ্ধে যুজা প্ৰথম আগৰণুৱা তেওঁ, অসমীয়া সাহিত্যৰ আৰু জাতিৰ নতুন আদৰ্শ দাঙি ধৰোতা তেওঁ।”

(ডিম্বেশ্বৰ নেওগ, নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, পৃ. ২৯৮)

ফুকনে ‘অৰুনোদই’ কাকতৰ জৰিয়তে সাহিত্যিক ৰূপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল যদিও তেওঁ ‘অৰুনোদই’ৰ বৰ্ণন্যাস নীতি মানি চলা নাছিল। অৰুনোদইৰ গদ্য আৰু ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্য সমান্তৰাল গতিত আগবাঢ়িছিল যদিও দুয়োবিধ গদ্যৰ মাজত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। ডিম্বেশ্বৰ নেওগে দাঙি ধৰা এটা মন্তব্য উল্লেখ কৰা হৈছে।

“ঘাইকৈ তেওঁলোকে অসমীয়া জন-গণৰ মাত-কথা অনুকৰণ কৰি লিখাৰ বাবে তেওঁলোকৰ (মিছনেৰীৰ গদ্যৰ) ভাষা কেঁচুৱাৰ থুনুক-থানাক মাতৰ দৰে মিঠা আৰু স্বাভাৱিক, কিন্তু ইংৰাজী ভাব ভাষা যেতিয়াই কোনোজনে গোটে-পাতে অসমীয়াত ভৰাবলৈ গৈছে, তেতিয়াই সেই সাহিত্যৰ পৰা এটা অহীয়া গোল্ক ওলাইছে।”

(ডিম্বেশ্বৰ নেওগ, নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, পৃ. ৩০২)

কিন্তু নেওগে উল্লেখ কৰা মতে মিছনেৰী গদ্যৰ দৰে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্য ভাষাত কেঁচুৱাৰ থুনুক-থানাক মাতৰ পৰিৱৰ্তে পূৰ্ব অসমীয়া ভাষাৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। মিছনেৰীসকলে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে যি চেষ্টা কৰিছিল ঢেকিয়াল ফুকনে সেই চেষ্টাত সহায় কৰিছিল।

আত্মমূল্যায়ন-৪

আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ শীৰ্ষক পাঠটিৰ আধাৰত বিচাৰ কৰা।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

২.৩.৫ শব্দটোকা

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ পাঠটিৰ অন্তৰ্গত তলত উল্লেখ কৰা শব্দবোৰৰ বৰ্তমান প্ৰচলিত আধুনিক ৰূপবোৰ হৈছে—

প্ৰিথিবি	>	পৃথিৱী	চিকিতসালই	>	চিকিৎসালয়
পৰ্হাসালি	>	পঢ়াশালি	বিচখ্যন	>	বিচক্ষণ
অগিয়ান	>	অজ্ঞান	গিয়ানি	>	জ্ঞান
দুতিয়তে	>	দ্বিতীয়তে	প্ৰতিগ্যা	>	প্ৰতিজ্ঞা
নিচইকৈ	>	নিশ্চয়কৈ	অৱস্যে	>	অৱশ্যে
ভৰ্তসনা	>	ভৎসনা	জগদিস্বৰ	>	জগদিশ্বৰ
পৰ্হা	>	পঢ়া	ক্ৰিসি	>	কৃষি

২.৩.৬ অনুশীলনী

২.৩.৬.১ বোধজ্ঞান অনুশীলনী

১) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্য আৰু ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ পাঠভিত্তিত তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়ক। প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ বাবে তিনিটাকৈ বিকল্প দিয়া আছে, শুদ্ধটো বাচি (✓) চিনটো দিয়ক।

ক) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ জন্মৰ চনটো হৈছে—

- ১) ১৮২৬
- ২) ১৮২৮
- ৩) ১৮২৯

খ) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে তলত দিয়া কোনখন গ্ৰন্থ ছদ্মনামত লিখিছিল?

- ১) অসমীয়া লৰাৰ মিত্ৰ
- ২) A Few Remarks on the Assamese Language and on Vernacular Education of Assam
- ৩) আইন ও ব্যৱস্থা সংগ্ৰহ।

গ) মফাট্ মিলছৰ প্ৰতিবেদনখনৰ প্ৰকাশৰ চনটো হৈছে—

- ১) ১৮৫৪
- ২) ১৮৫৫
- ৩) ১৮৫৬

ঘ) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ প্ৰবন্ধটি ‘অৰুনোদই’ কাকতত কোন চনত প্ৰকাশ পাইছিল?—

- ১) ১৮৪৬
- ২) ১৮৪৭
- ৩) ১৮৪৮

২) তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ চমুকৈ দিয়ক।

ক) আমাৰ পূৰ্বপুৰুষসকল কিয় জ্ঞানী আছিল?

খ) সভ্য আৰু সুখী হ’বলৈ কি কি কাম কৰিবলৈ উপদেশ দিছিল?

গ) অসমীয়াসকল ইংৰাজতকৈ অসভ্য হোৱাৰ তৃতীয় কাৰণটো কি আছিল?

৩) তলৰ শাৰীবোৰ ‘ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ’ প্ৰবন্ধটিৰ পৰা তুলি দিয়া হৈছে। প্ৰবন্ধটিৰ সহায়ত বাক্যবোৰৰ খালী ঠাই পূৰণ কৰক।

ক) ইংলণ্ড দেশক প্ৰদেশ কৰি ভাগ কৰা হৈছে; তাৰ সকলো প্ৰধান ৰাজধানি নগৰ।

- খ) হে প্ৰিয় মিত্ৰ সকল, জদি আৰু আৰু সুখি হবৰ বাধা কৰা তেস্তে পৰা উঠা।
- গ) অসম দেশ হাবি গুচিবাৰি হব, পজাৰ ঠাইত হব, ডোঙ্গা গুচি নাও হব, আৰু গোটেই দেশ ধনমই হব।
- ঘ) হে জগদিস্বৰ, এই অসম দেশৰ লোকসকলক স্বদেশ সভ্য আৰু কৰিবলৈ মতি দিয়া।
- ঙ) কোটি টকা ভেঁটি পাইও কাৰো ন কৰিব, বেস্যা, আৰু এই কথা দেশত লোকে ভু নো পোআ হব।

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ

২.৩.৬.২ বৈয়াকৰণিক অনুশীলনী

- ক) 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' পাঠটিৰ পৰা নঞৰ্থক ৰূপসমূহ বাছি উলিয়াওক।
- খ) তলৰ শব্দবোৰৰ সন্ধি ভাঙক।

সাধ্যানুসাৰে, সংস্কৃত, জগদিস্বৰ, স্বদেশিয়, ধনবন্ত, ভাবিবত্

২.৩.৬.৩ পঠন অনুশীলনী

- ১) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' শীৰ্ষক পাঠটি ভালদৰে পঢ়ক আৰু কোনবোৰ অংশ ভাল লাগিল আৰু কিয় ভাল লাগিছে বিচাৰ কৰক।
- ২) বৰ্তমান ব্যৱহৃত আখৰ জোঁটনিৰ লগত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে ব্যৱহাৰ কৰা আখৰ জোঁটনিৰ মাজত থকা পাথৰ্য্যবোৰ বাছি উলিয়াওক।
- ৩) 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' শীৰ্ষক পাঠটিত ব্যক্ত কৰা উপদেশমূলক আৰ্হিযুক্ত বাক্যবোৰ বাছি উলিওৱাক আৰু জাতীয়-জীৱনত এইবোৰৰ গুৰুত্ব বিচাৰ কৰক।
- ৪) 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' শীৰ্ষক পাঠটি পঢ়ি ফুকনৰ গদ্যৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰি কি কি দিশত নতুনত্ব আছে বিচাৰ কৰাৰ লগতে 'অৰুনোদই'ৰ গদ্যৰ লগত এটি তুলনা কৰিবলৈ যত্ন কৰক।

২.৩.৬.৪ লিখন অনুশীলনী

- ১) আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশত আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ গদ্যৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে লিখক।

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ২) 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিৰ পৰা আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে দেশবাসীৰ দুৰৱস্থাৰ বাবে কাক জগৰীয়া কৰিছে?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

৩) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে অসমখন আধুনিকীকৰণ কৰাৰ বাবে কেনে সপোন দেখিছিল?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ

৪) আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ বৰ্ণবিন্যাস ৰীতি সম্পৰ্কে লিখক।

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

২.৩.৭ উত্তৰ সংকেত

ক) বোধজ্ঞান অনুশীলনীৰ উত্তৰ

- (ক) (৩)
(খ) (২)
(গ) (১)
(ঘ) (২)

ঘ) বৈয়াকৰণিক অনুশীলনীৰ উত্তৰ

- ক) 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' পাঠটিৰ পৰা নঞর্থক ৰূপসমূহ বাছি তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।
ন পৰ্হি, নো পোআ, নে বাহে, নো খোজে, নি দিবা, নে বাৰ্হিলে, ন কৰা ইত্যাদি।
খ) তলৰ শব্দবোৰৰ সন্ধি ভাঙি দেখুওৱা হৈছে।

- সাধ্য + অনুসাৰে = সাধ্যানুসাৰে
সম + স্ক্ৰিত = সংস্কৃত
জগত + ইশ্বৰ = জগদিশ্বৰ
স্ব + দেসিয় = স্বদেসিয়
ধন + অন্ত = ধনরন্ত
ভাৱি + বত্ = ভাৱিবত্

২) তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দুটা বা তিনিটা বাক্যত দিয়া হৈছে।

- ক) আমাৰ পূৰ্বপুৰুষসকল বিদ্যা অৰ্জনৰ জৰিয়তে এক প্ৰকাৰৰ জ্ঞানী হৈছিল।
খ) সভ্য আৰু সুখী হ'বলৈ কৃষি আৰু শিল্প কৰ্মত ইংৰাজৰ দৰে পাৰ্গত হ'বলৈ পুৰুষাৰ্থ কৰিব লাগিব। আমাৰ লোকসকল অজ্ঞানী আৰু তেওঁলোকে কেনেদৰে জ্ঞানী হ'ব পাৰি এই সম্পৰ্কে নাজানে আৰু সেই বিদ্যা জানিবলৈকো কোনে শ্ৰম কৰা নাই। সেয়ে সভ্য আৰু সুখী হ'বলৈ বিদ্যা আহৰণ কৰাৰ লগতে শ্ৰম কৰিবলৈ ফুকনে উপদেশ দিছিল।
গ) অসমীয়াসকলে বাণিজ্যৰ অনুশীলন কৰা নাই, তেওঁলোকে ধন মাটিত পুতি থৈ ভাল পায়। কিন্তু ধন কেনেকৈ আৰ্জিব পাৰি সেইটো তেওঁলোকে নাজানে। ইংৰাজৰ সভ্যতাৰ বিকাশৰ

ঘাই কাৰণ হৈছে বাণিজ্য। সেয়ে ফুকনে অসমীয়াসকলক ধনবন্ত হ'বৰ বাবে ইংৰাজৰ দৰে বাণিজ্য কৰিবলৈ উপদেশ দিছে।

৩) প্ৰবন্ধটিৰ পৰা তুলি দিয়া তলৰ শাৰীবোৰৰ পাঠটি অধ্যয়ন কৰি শব্দবোৰ বিচাৰি খালি ঠাই পূৰণ কৰি দেখুওৱা হৈছে।

ক) ইংলণ্ড দেশক চলিচ প্ৰদেশ কৰি ভাগ কৰা হৈছে; তাৰ সকলো নগৰতকৈ প্ৰধান ৰাজধানি লণ্ডন নগৰ।

খ) হে প্ৰিয় মিত্ৰ সকল, জদি সভ্য আৰু গিয়ানি আৰু সুখি হবৰ বাঞ্ছা কৰা তেন্তে টোপনিৰ পৰা উঠা।

গ) অসম দেশ হাবি গুচি ফুল বাৰি হব, পজাৰ ঠাইত অট্টালিকা হব, ডোঙ্গা গুচি ভাপৰ নাও হব, আৰু গোটেই দেশ ধনমই হব।

ঘ) হে ক্ৰিপামই জগদিস্বৰ, এই অসম দেশৰ লোকসকলক স্বদেশ সভ্য গিয়ানি আৰু ধাৰ্মিক কৰিবলৈ মতি দিয়া।

ঙ) কোটি টকা ভেঁটি পাইও কাৰো অন্যায়ে ন কৰিব, বেস্যা, কানি আৰু সুৰা এই কথা দেশত লোকে ভু নো পোআ হব।

২.৩.৮ অতিৰিক্ত পঠন উপদেশ

আপোনালোকে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ বিকাশ, আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাৰাজি আৰু ফুকনৰ 'ইংলণ্ডৰ বিৱৰণ' প্ৰবন্ধটিৰ সম্পৰ্কে বহলাই জানিবলৈ হ'লে তলৰ কিতাপকেইখন পঢ়িব।

- ১) কটকী, প্ৰফুল্ল, ক্ৰমবিকাশত অসমীয়া কথাশৈলী, বীণা লাইব্ৰেৰী, গুৱাহাটী, ১৯৯২।
- ২) কোঁৱৰ, অৰ্পণা, (সম্পা.) প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলী, বনলতা, ডিব্ৰুগড়, ২০০৫।
- ৩) (সম্পা.) আধুনিক অসমীয়া গদ্যশৈলী, বনলতা, ডিব্ৰুগড়, ২০১২।
- ৪) গোস্বামী, উপেন্দ্ৰনাথ, অসমীয়া ভাষাৰ উদ্ভৱ সমৃদ্ধি আৰু বিকাশ, বৰুৱা এজেণ্ডা, গুৱাহাটী, ১৯৯৪।
- ৫) তালুকদাৰ, নন্দ (সংক. আৰু সম্পা.), আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনা সংগ্ৰহ, লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল, গুৱাহাটী, ১৯৯৭।
- ৬) নেওগ, ডিম্বেশ্বৰ, নতুন পোহৰত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী, শুননী প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী, ১৯৯৯।
- ৭) নেওগ, মহেশ্বৰ (সম্পা.), অৰুনোদই সম্বাদ পত্ৰ, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, গুৱাহাটী, ১৯৯৩।
- ৮) তালুকদাৰ, নন্দ (সংক. আৰু সম্পা.), আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ অসমীয়া ল'ৰাৰ মিত্ৰ (দ্বিতীয় কাণ্ড) আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা-কলা-সংস্কৃতি সংস্থা, গুৱাহাটী, পুনৰ্মুদ্ৰণ, ১৯৯৯।

অসমীয়া সাহিত্যৰ
নিৰ্বাচিত পাঠ